

2018-05-02

Remiss av ”Det nationella forskningsprogrammet om klimat – en forskningsagenda för programmets aktiviteter 2017–2026”

IQ Samhällsbyggnad tackar för möjligheten att lämna synpunkter rubricerad remiss. Följande synpunkter är framtagna i dialog med IQ Samhällsbyggnads styrelse och några viktiga medlemmar och samarbetsparter.

IQ Samhällsbyggnads övergripande synpunkter på underlaget

Den strategiska forskningsagendan för det nationella forskningsprogrammet om klimat fyller en viktig pusselbit i den sammantagna bilden av de insatser som Sverige gör inom klimatforskningen. Det är positivt att de prioriteringar som föreslås är i huvudsak neutrala i förhållande till samhällets olika sektorer.

Överlag tycker vi att den väl beskriver den svenska kontext som forskningen ska finansieras inom. Den internationella kontexten av pågående satsningar i olika viktiga internationella sammanhang behöver utvecklas.

Agendan ger dock ett ofärdigt intryck, med en stor tyngd på kartläggningar, samtidigt som det saknas resonemang som leder fram till föreslagna prioriteringar i programmet. En summering av samhällets utmaningar och forskningslandskapet redovisas tex i punktform med hänvisning till att dessa delar ska utvecklas vidare.

Jämställdhet återkommer i alla styrande nivåer i agendan: det anges som ett prioriterat område (i rättvist och demokratiskt klimatarbete), som ett tvärgående tema, som ett av målen för programmet samt som ett effektmål för programmets inverkan på forskningssystemet. Möjligen kan man fundera på om det är det mest effektiva sättet att säkerställa att detta perspektiv beaktas?

Det anges att kunskapsspridning är ett viktigt syfte med agendan. Det vore intressant att få en mer utförlig beskrivning av hur kunskapsspridningen ska gå till.

Kapitel två och tre är båda relativt omfattande. Vissa delar av dessa avsnitt kanske kunde läggas som bakgrundsinformation i bilaga för att ge större fokus på agendans strategiska delar och slutsatser?

Vi saknar ett avsnitt som beskriver tydligare hur genomförandet och implementeringen av agendan ska gå till. Hur ska uppföljning, utvärdering och mätning ske?

Vilka kriterier ska styra framtagandet av implementeringsplanerna? Hur ska processerna för framtagandet av dem gå till? Hur ska urvalet av forskningsprojekt göras?

Synpunkter på avsnitt 3, forskningslandskapet

Kartläggningen av forskningslandskapet i kapitel 3 som ges ett stort utrymme i agendan, består i stora drag av en sammanställning av finansieringen som ett antal statliga (samt internationella och mellanstatliga) finansiärer och stiftelser avsätter till klimatområdet. Varför har Formas valt att göra så snarare än att utgå från kunskapsläget, exempelvis sammanställningar som görs inom ramen för IPCC?

Målen för programmet handlar till stor del om att Sverige ska ta en ledande roll internationellt samt att vi ska vara ett föregångsland internationellt. Det hade därför varit värdefullt att i agendan ge en bild av vilken internationell konkurrens vi står inför exempelvis genom att beskriva hur (några) andra länders klimatforskning fungerar.

I den internationella kartläggningen saknas perspektivet samarbetsprojekt, exempelvis inom International Energy Agencys Technology Collaboration Programmes.

Synpunkter på avsnitt 4, programmets prioriteringar

Överlag är indelningen logisk och väl underbyggd. Vi ser som positivt att agendan i huvudsak är neutral i förhållande till samhällets olika sektorer.

Avsnittet som summerar samhällets behov och forskningslandskapet bör utvecklas till att bli en brygga mellan de kartläggande avsnitten och forskningsprioriteringarna.

I avsnittet för systemintegrerad kunskap om klimat, effekter och samhälle så ges dock särskilt skogen ett stort utrymme vilket vi ställer oss frågande till. Skogen är ju en konkretisering som lika gärna hade kunnat ersättas av till exempel transporter eller jordbruk?

Digitalisering anges som ett genomgående tema som ska genomsyra alla prioriteringar. Vi vill här betona att det bör snarare handla om ett teknikperspektiv där digitalisering är **en** – om än mycket viktig - del.

Övriga kommentarer och synpunkter

IQ Samhällsbyggnad ser med glädje att programmet är långsiktigt, något som vi lyfte i det inspel från sektorn som lämnades inför den forskningspolitiska propositionen. Vi förordar mer riktade utlysningar snarare än breda och vill se en god balans mellan relevans och excellens i bedömningsprocesser. Ett viktigt perspektiv att ha med sig vid utformandet av utlysningar och andra verktyg är att de är långsiktiga och ger möjlighet att finansiera doktorander.

Vi hoppas att stödåtgärder för deltagande i internationella forskningsprogram kan rymmas inom ramen för programmet.

Vi välkomnar också att stärkt nyttiggörande och genomslag av forskning rymms inom agendan. Här skulle vi gärna se en utvidgning av begreppen och fler verktyg, stöd och aktiviteter som stödjer detta.

Anna Land och Katarina Schylberg, IQ Samhällsbyggnad